

I.

De maan verschool zich achter de wolken. De wind spuwde striemende sneeuwvlagen.

Door een kier in de hoge zwarte wand van de palissade, ogenschijnlijk te nauw om een mens door te laten, wrong het meisje zich de grote, griezelige wildernis in.

Ze had een kap tot ver over haar gezicht getrokken en ze was van nature tener, zowel knokig als kinderlijk klein, maar de honger had haar nog verder uitgemergd, zodat ze vel over been was, haar vlees mager, uitgeteerd, pezig. Maar ook uitgehongerd en verblind door de duisternis was ze nog watervlug. Ze krabbelde op, struikelde bij haar eerste stap, viel bijna, maar wist overeind te blijven en begon te rennen, snel en ineengedoken over de bevroren groeven van de akker en de vele dode maïsstengels die toen ze opkwamen in de zomer al grauw, vruchteloos en verschrompeld waren door de rot.

Sneller, meid, zei ze tegen zichzelf, en voortgedreven door angst en vrees holden haar benen sneller.

De stevige schoenen had het meisje gestolen van de zoon van een heer, een jonge knaap half zo oud als zij, maar even groot, die de vorige nacht was bezweken aan de pokken,

zijn uitgehongerde gestel als met een roestlaag bezaaid met uitslag. De leren handschoenen en de dikke mantel had ze gestolen van haar mevrouw. Ze verjoeg de herinnering aan de nog wenende vrouw geknield op de bevroren grond van de binnenplaats van dat helse oord. Met elke stap waarmee ze zich verwijderde, verslaptte de greep van alles wat daar was op het meisje.

Verderop ontwaarde ze een vreemde weerglans op de donkere akkergrond, eenmaal dichterbij zag ze dat het het hemd was van de soldaat die veertien dagen eerder gesnapt was toen hij op zijn buik zijn vege lijf langzaam wegschoof van de gruwelen van het fort naar de andere gruwelen van het bos. Halfweg tussen fort en bomen verdonkerde in alle stilte een schaduw die op de grond had gelegen, die groeide en zich ten slotte toonde als de meest gevreesde man van dit land, de krijgsman twee koppen groter dan de mannen van het fort, die zichzelf nog vervaarlijker maakte met een wijde donkere mantel van kalkoenveren die hij over zijn schouders droeg. Met één hand trok hij de kruipende angstige soldaat aan zijn haren omhoog en sneed met een mes een lange, natte rode jaap in de keel van de man. Hij liet hem weer vallen, het levensbloed van de inmiddels dode man gutste over de bevroren bodem en eerloos uitgespreid bleef hij daar liggen. Al die tijd had hij daar onbegraven gelegen, want de soldaten van de nederzetting waren van de honger te verzwakt en te laf geraakt om het lijk op te halen.

Ze was al voorbij de dode man, zijn stank was haar neusgaten weer uit getrokken en ze was bijna bij de bosrand toen ze weer struikelde, want de gedachte aan die twee mannen riep gedachten op aan andere mannen die mogelijk in het bos op de loer lagen, mannen die in het verborgene

haar opwachtten. Ze tuurde de duisternis van het woud in en meende in de zwarte, zwartere, zwartste schaduw van elke boom een ineengedoken lonkende man te zien, een man met een mes misschien of een bijl of een pijl en koelbloedige moordlust in zijn blik.

Ze bleef staan om op adem te komen, maar ze had geen keus, raapte haar moed weer bijeen en rende verder.

En in het voorbijgaan ontpopte elke denkbeeldige man zich als slechts een volgende schaduw.

Ze had ervoor gekozen te vluchten en met die keuze liet ze alles wat ze had achter zich, haar dak, haar thuis, haar land, haar taal, de enige familie die ze ooit had gekend, de kleine Bess, voor wie ze vanaf haar geboorte had gezorgd, toen ze zelf nog een klein kind was van een jaar of vier, haar onschuld, haar besef van wie ze was, haar dromen van wie ze op een dag zou kunnen zijn als ze maar deze hongertijd wist te overleven.

Zet het uit je hoofd, meid, zei ze tegen zichzelf, zet het uit je hoofd, anders sterf je van verdriet.

Ze draaide zich niet om voor een blik op het schijnsel van de vuren in het fort die de nachtelijke hemel erboven rood kleurden. Ze was ongeletterd, maar zeer godvruchtig, een goed, vroom meisje, en ze had geluisterd als de predikanten voorlezen uit het heilige boek, ze had hun woorden begrepen en met hele zinnen tegelijk in zich opgeslagen. De les van uitsluitend voorwaarts gaan had ze geleerd van de vrouw van Lot, die op de vlucht van de vernietiging van sodom een blik achterom had geworpen en door haar zwakte en de toorn van god veranderd was in een zoutpilaar.

Pas toen ze in het bos was trok de wind zijn handen van haar wangen af en onder haar rokken vandaan. Tussen de bomen was het warmer, maar allerm minst warm. Ze bleef staan en drukte haar voorhoofd tegen de grove bast van een den en de ruwheid ervan op haar huid hield haar daar vast. Het weinige licht dat van boven had kunnen vallen, viel niet, want de hemel was bedekt met dikke wolken. Het bos voor haar was donker als pek, alleen in de oksels van de bomen glommen sneeuwvlekken. Haar adem ging gejaagd en ze wist die met moeite te kalmeren. Ze liet de stilte weer in haar en in het bos vloeien, de rust streek de herinnering aan haar donderende voetstappen glad en ze vroeg zich af of ze zo luidruchtig was geweest dat ze wellicht de mannen van het fort had gewekt of de oorspronkelijke mannen van dit bos. De bekende mannen, de onbekende mannen. Een van hen sloop mogelijk op ditzelfde ogenblik op haar af.

Ze luisterde naar het krassen en knarsen van de wind, krakende koude stam tegen stam als een kakofonie van stemmende snaren, maar ze hoorde geen voetstappen en geen knappende twijgjes. Toch was het ontbreken van geluid geen echte troost.

Toen het bloedsuizen in haar oren eindelijk bedaard was, hoorde ze de beek niet ver van haar vandaan, het schrapende water onder zijn ijsdek. Zo snel en zacht ze kon liep ze verder en toen ze onder haar voet de gladheid van het ijs bemerkte en vervolgens de smalle geul van rotsige oevers zag waar in het voorjaar de aangezwollen beek stroomde, volgde ze die in noordelijke richting, dankbaar dat ze wegkwam van de scherpe, graaiende takken en struiken die langs haar gezicht en kleren krabden.

Het meisje rende voort door de nacht; de kou, het donker, de wildernis, haar angst en de immensiteit van haar verlies, al die dingen samen sleten het ik dat ze ooit had gekend af tot niets.

Een niets is niet iets, een niets is iets zonder een verleden.

Maar zonder een verleden, dacht het meisje, kon een niets ook vrij zijn.

Na enige tijd begon haar verstand, dat tijdens het vluchten van schrik gestuit was, geleidelijk weer op gang te komen.

Ze werd zich bewust van op haar gerichte ogen.

En al verbeeldde ze zich dat het de vijandige mannenogen waren, het waren de ogen van het bos zelf die deze nieuwe wezensvorm met zijn piepende adem, ploffende passen en doordringende mensenwalm bespieden, al die nachtelijke vogels en rondstruinende dieren die in stille verwondering verstomden om het langskomende meisje. Toen de dieren het rennende meisje niet langer konden zien of horen en de scherpte van haar angstgeur uit de neusgaten van de kruipende beesten trok, toen er nog maar een spoortje van haar te ruiken was op de bladeren, de modder en de sneeuw die haar voeten hadden omgewoeld, rilde de tijd van het bos en hernam zich met een ruk, en de scheur die het rennende meisje had gemaakt heelde en achter haar ontwaakte de gewone bedrijvigheid van de honger van de dieren weer. Slechts enkele uren nadat ze door het bos was gekomen, was ze voor deze schepselen alleen nog een vreemde droom, amper herinnerd in de urgentie van de onmiddellijke behoeften.

Later, misschien minuten later, misschien uren, het was onmogelijk te zeggen, maar na een lange onbestemde tijd-

spanne waarin ze rennend de beekoever in noordelijke richting volgde, zag het meisje naast haar schoenafdruk een zwartdonkerder glans. Het ijs voelde zachter en ze begreep dat hier water verlost van zijn bevroren korst vrijelijk stroomde. Ze bukte, trok met haar tanden haar leren handschoenen uit en klemde haar stijfkoude handen tussen haar benen tot ze voldoende ontdooid waren dat ze ze kon buigen. Toen opende ze de buidel die ze in haar dichtgeknepen vuist bij zich had gedragen, haalde er de tinnen beker uit die ze had gestolen, schepte hem door het water en nam een grote slok. De kou sneed als een mespunt door haar heen. Ze voelde pijn. Haar tanden klapperden in haar schedel. Haar maag, die al vier dagen leeg was, protesteerde omdat hij plotseling vol water zat. Ze borg de beker weer op en knoopte de buidel om haar middel, nadat ze eerst haar mantel en rokken had opgetild zodat hij op haar huid lag en ze altijd het geruststellende gevoel van zijn nabijheid had. Ze wilde wegzakken in het sneeuwhoopje en slapen, haar hoofd tolde en bonkte, maar ze wist dat ze dat niet mocht doen en dwong zichzelf door te lopen, voorwaarts, vooruit, verder.

Onder het rennen bad ze in haar ziel: O god, die de zachtmoedigen leidt in het recht, en door wie voor de oprechten het licht opgaat in de duisternis, schenk mij in al mijn twijfel en onzekerheid de genade om te vragen wat u wilt dat ik doe, opdat de geest der wijsheid mij behoede voor alle valse keuzes en ik licht mag zien in uw licht en niet moge struikelen op uw rechte pad.

Ze luisterde of ze iets hoorde, de zachte zucht van een nachtvogel als boodschapper van het goddelijke, een verandering in de wind die uit zijn naam tot haar sprak, maar als

antwoord klonken alleen de geluiden van haar eigen ritse-
lende geren en de koude wind die het onverschillige bos be-
speelde.

Zo holde ze weer voort en terwijl ze zo geluidloos mo-
gelijk rende, herinnerde ze zich de troost van gezang en
bedacht dat het misschien de randen van haar angst kon
verwarmen tot die in haar smolt.

Dus zong ze geluidloos, diep vanbinnen, zo opgewekt als
ze kon: vrouw lente gehuld in blijheid lacht om des winters
droefheid fa la la la la la la la la, enzovoort.

Ze kende natuurlijk veel liederen, maar alleen dit kwam
bij haar op. In haar hoofd was een wonderlijke afwezigheid
van liederen, terwijl ze ooit, in een vorig leven, een dansende,
grappende, zingende zot was die honderden liedjes kende.
Maar ze wist dat een zot alleen kon bestaan waar er voldoende
verwennerij en vrijheid voor gelach bestond; het was dus
niet meer dan natuurlijk dat op de vlucht al haar andere lie-
deren verdwenen waren. Toch schonk dit ene lied het beetje
troost dat het had, al was die troost in deze nood klein.

De maan kwam langzaam tevoorschijn en schonk het bos
heldere en donkere stroken. Sneeuw stoof door de lichtba-
nen.

In de hemel boven ontstond een scheur en de sneeuw die
nu viel was niet langer ijzig snijdend zoals toen ze het fort
ontvluchtte, maar zachte trage vlokken die neerdwarrelden
op de oude sneeuwlaag en de voetstappen die ze maakte
achter haar verhulden.

Dank u wel goede sneeuw voor uw hulp, dacht het meis-
je.

Haast je verder, kind, zei de vallende sneeuw.

Niet lang daarna daalden de stemmen van boven op haar neer.

Aanvankelijk kon ze niet verstaan wat ze zeiden, maar ze spraken luider tot haar en uiteindelijk op de scheldende toon van haar mevrouw. Verdorven wicht, giftig onderkruipsel, nietswaardige, ongelukkige, ongeletterde Zed, ge neemt de benen, onttrekt zich aan uw plicht in dit uur van hoogste nood voor uw mevrouw. Want het woord zegt dat ge u dient te onderwerpen aan de ouden, zijt allen elkander onderdanig, zijt met de ootmoedigheid bekleed, want god weerstaat de hovaardigen, maar geeft de nederigen genade.

Aldus grauwde de stem van mevrouw haar toe vanuit het donkere bos.

Het meisje liet haar voorzichtigheid varen en zei hardop in de vallende sneeuw: Ah, maar zegt het boek der boeken niet ook behoud u naar het gebergte heen, opdat gij niet omkomt?

En ze lachte omdat ze wist dat het zo geschreven stond en dat zij deze slag gewonnen had.

Maar het bos kreeg achterdocht door haar gelach, dit nieuwe geluid van een lach dat in zijn slapende verstilling opklonk en het meisje gaf een tik op haar wang om zichzelf tot zwijgen te manen en haar lichaam voort te drijven.

De stem van mevrouw verdween in een vlok die het meisje rennend achter zich liet.

De maan kwam volledig tevoorschijn van achter zijn wolkende en de nacht werd oud. Het meisje was moe, doodmoe. Ze rende alleen nog op de zuurstof in haar longen en de stuwkracht van haar angst. Haar adem was zichtbaar in witte wolkjes die achter haar opwaarts zweefden.

Een nieuwe stem sprak in haar oor: Waarom stuur je je voeten noordwaarts?

Ik ren naar het leven, ik ren naar de levenden, zei het meisje tegen deze nieuwe stem. Weg van een ellendige wise dood, weg van de duivel die onzichtbaar door de nederzetting sluipt. Ik ren naar wat ik eens zag toen ik een blik wierp over de schouder van de gouverneur, een stuk perkament, een kaart, een brede baai in het oosten en een ladder van rivieren zoals de stralen van de zon die van daaruit almaar verder opklimmen naar het noorden. Hij prikte met zijn vlezige vinger op de tekening, de gouverneur, en zei tegen de man naast hem dat daarboven van wat in kaart was gebracht, in het noorden, de nederzettingen waren van fransen, canada, en in het zuiden waren nederzettingen van spanjolen, la florida. Toen ik ijlings mijn buidel pakte voordat ik ervandoor ging, bedacht ik dat zowel fransen als spanjolen natuurlijk smerige papen waren, maar toch ook mannen van een vergelijkbare god en hetzelfde heiligste der boeken. En omdat de afstand tot de nederzetting in het noorden gelijk leek aan die in het zuiden, moest ik de fransen kiezen, want van de spaanse taal spreek ik geen zier, maar van de franse heb ik al geproefd en daarin kan ik mezelf verstaanbaar maken.

Maar weet je hoe uitgestrekt het hier is? zei de stem, schamper nu.

En het meisje zei: Nee, maar dit land zal zeker kleiner zijn dan mijn eigen verreweg grotere land overzee, waar elk veld doordrenkt is van legendes en mythen en van slagen van weleer zodat elke stap niet alleen door ruimte gaat, zoals in deze nieuwe wereld, maar ook door vele tijdslagen. Hier is niets, alleen land, alle grond, bergen en bomen zijn

onaangeraakt door geschiedenis. Dit oord zelf is een vooralsnog onbeschreven stuk perkament.

Mocht je de reis al overleven, zei de stem, wat verwacht je dan dat die smerige papen doen met een jonge meid zoals jij, met een jong vrouwelijk lichaam als dat van jou?

Stuur mijn gedachten toch niet naar dergelijke kwaadaardigheid, zei ze streng.

Maar de stem hield vol: Tot nog toe heb je slechts gerieflijkheid en gezelschap gekend, je hele leven uitsluitend naast andere warme lichamen geslapen. Zodra je maar even alleen was, zocht je altijd anderen op, want eenzaamheid kon je niet verdragen. Ben jij werkelijk klaar om volslagen vriendeloos te zijn in deze galmende barre streken?

Ze wilde wenen, maar deed dat niet en zei in plaats daarvan: Maar ik ben niet alleen, want ik draag altijd god in mijn hart.

En zo was het, ze voelde god, een speldenprik licht diep bij haar vanbinnen.

Maar de stem zei: En stel dat het blijvende gevaar niet de mens is, maar gods eigen wildernis, het gevaarlijke landschap, de dieren die hier rondstruinen en loeren?

Pas nu dacht ze voor het eerst aan de dodelijke kou van deze dagen aan het eind van de winter en vervolgens aan de wolven, de bergleeuwen en de slangen die hier in het wilde onbeschaafde land huisden.

Dat waren de bekende gevaren, maar, dacht ze, er zouden zeker ook onbekende zijn. Monsters die nog vreemd waren aan de verbeelding van de mens, moeilijkheden waarvan terugkeer niet mogelijk was.

Toen ze nog zeer klein was en Kit, de zoon van mevrouw, er even niet op gebrand was haar te kwellen, de weinige

keren dat hij ietwat verzachtte en haar op schoot nam en de verschrikkelijke dingen in zijn boeken liet zien, had ze eens een prent gezien van een man zonder hoofd met diep in zijn schouders liggende ogen en onder zijn ribben een mond. Een man met een hondenkop. Kit vertelde haar ook verbluffende dingen, dingen die geschoolde jongens wisten, zoals over de lemuren, die schimmen waren van de kwaadaardige doden, en de oorden op zee waar matrozen aan een zijde neerwaarts gezogen werden in een kauwende muil of aan de andere zijde door een reusachtig monsterdier van boord geplukt en verorberd werden. Over in raadselen sprekende vrouwen met het lichaam van een leeuw. Over de hatelijke boselfen die kinderen roofden om hen groot te brengen in het land onder de bergen en die in hun plaats piepende zuigelingen gemaakt van klei achterlieten. Wat niet geschreven stond in een boek of aan haar werd verteld door Kit, dat verzon haar eigen vlugge, wervelende geest, zoals een vrouw met de tanden van een slang of een laag boven de grond loerende zwarte gifnevel.

Zulke monsters zouden zeker goed gedijen in een oord dat zo weids en afwisselend was als het hier was.

Natuurlijk waren zelfs de meest onverschrokken mannen van het fort als de dood voor de ergste verschrikkingen die zich schuilhielden in het bos, niet de beren of monsters, maar de intelligente mens die hen haatte en bereid was hen slinks te vermoorden.

Anderzijds had ze lang genoeg te midden van de mannen van het fort geleefd om te beseffen dat zich ook onder haar eigen soort boosaardigen bevonden, want er waren heren geweest over wie alle meisjes fluisterden dat je bij hen uit de buurt moest blijven, soldaten met een rode schittering van

de duivel en huurlingen die even gedachteloos moordden als sliepen. Een van hen zou op haar spoor worden gezet, ze wist zeker dat minstens één boosaardige man achter haar aan gestuurd zou worden, want wat zij had gedaan mocht niet ongestraft blijven.

Ze huiverde en onderdrukte de gedachte aan de kwellingen die deze boosaard haar zou aandoen mocht hij haar werkelijk te pakken krijgen.

Want zelfs een goede man was dodelijker dan de allerergste beer, en ze had gezien waartoe zelfs een blinde bejaarde beer, waarvan alle tanden uit zijn zwarte tandvlees getrokken waren, de nagels afgehakt waren en de ogen verblind waren achter een roze vlies, in staat was. In de zomerse warmte had ze op het grasveld op de zuidoever tussen de toeschouwers in hun zondagse kleren gestaan, tussen hun gruwelende opwinding. Ze kon haar ogen niet losrukken van de logge, stinkende, kwijlende, ellendige beer die midden in de kring vastgebonden was aan de paal. Maar toen de valse honden losgelaten werden om het deerniswekkende dier met zijn vervilte vacht aan flarden te scheuren, slingerde de beer ze een twee drie weg tot alle drie de honden gebroken waren en de jankende mormels zich wegsleepten met hun voorpoten, op zoek naar een plek waar ze in alle rust alleen konden sterven. Alom joelden de mensen naar zowel de zegevierende beer als de verslagen honden. Maar het meisje liep naar huis met ijzige afschuw in haar ingewanden en die nacht drong de arme oude beer haar nachtmerrie binnen en toonde zijn tandvlees met de abcessen vol groene pus, tot ze misselijk wakker werd van de ochtendlijke kerkklokken. Die vermaarde vechtbeer was slechts een stadsbeer, die niet gewend was aan het dichte oude bos van

deze nieuwe wilde contreien, het was een beer die getemd was. Een wilde beer zou vele malen valser en wreder zijn dan wat zij had gezien, zoals alles in dit duistere land. Hij zou een onvoorstelbare omvang en woestheid bezitten. En mannen waren erger.

Haar lichaam strompelde nu, haar adem reutelde in de koude lucht.

Ze moest al vele uren gaans van het fort zijn, zei ze tegen zichzelf. Nu waagde ze het achterom te kijken naar waar het fort moest zijn. Maar ze zag nergens sporen van zijn licht in de hemel, geen teken dat haar volk hier ooit al was geweest. En dat was goed.

De stem sprak weer en zei kalm: Eens een zot, altijd een zot.

Zwijg, riep ze luid naar de stem in haar hoofd. En de stem gehoorzaamde en zweeg. En ze was weer geheel alleen in de verschrikkelijke duisternis.